

EEN KORT VERHAAL

Van de weg welke de Heere gehouden heeft met

GIJS BAARDWIJK

**Overleden te Hardinxveld de 3^e maart 1901
In de ouderdom van 63 jaar.**

Door hemzelf beschreven

INLEIDING.

Een kort doch wáár verhaal, nagelaten voor mijn naaste betrekkingen. Hoe dat God mij als uit de kaken van de hel getrokken en gebracht heeft tot zijn wonderbaar licht. Waarnaar de engelen begerig waren om in te zien, hoe dát zonder krenking van Zijn Majesteit en krenking van één Zijner deugden kon zijn.

Ik hoop dat de Heere daartoe mijn hart en pen besture opdat dit moge strekken tot Zijn eer en uw zaligheid.

LEVEN IN DE WERELD.

Mijn¹ leven is zover mijn geheugen strekt van mijn jeugd aan, een leven geweest vèr beneden het redeloze dier. Dit ging zo tot aan mijn huwelijk, (ik was toen 22 jaar) en ik ben later ook nog koekkramer geweest, de kermissen afreizende.

Omtrent² dien tijd had ik zulk een ontwaakt geweten dat ik gedurig drank gebruikte om mijn consciëntie te stillen. Dan was Zondags de herberg mijn kerk en het biljart mijn god. O wat is toch een mens!

Dit heeft, zo omtrent nog twee volle jaren geduurd. Ik heb heel wat tranen in die tijd gestort en wat goede voornemens gehad. O, dan zou mij dit nooit meer gebeuren! Dat ging dan somtijds met zware verwensingen van mijzelf en och, dan stortte ik zoveel tranen dat de Hoogendijk er mede bezaaid was. En als ik dan van Gorinchem naar huis kwam was ik nog half dronken. Och wat is toch een mens! Had mijn vrouw mij dan geslagen, ik had het gewillig gedragen, maar het tegenovergestelde gebeurde. Zij was dan goed en zacht tegen mij en dat prikkelde mij nog meer, daar ik er zeker wel 8 gulden van doorgebracht had, waar vrouw en kinderen dan die week gebrek om leden. Maar het gebeurde dat zij er dan des morgens geschikt over begon te praten. Dan kon ik het onmogelijk in huis uithouden en dan vluchtte ik naar boven. En o, dan brulde ik het uit, en deed dan somtijds zulke akelige verwensingen dat, wanneer het mij nu meer zou gebeuren...ze te akelig zouden zijn om neer te schrijven. Och, wat is toch een mens een werktuig des satans.

Maar onder dat alles door (uit kracht van opvoeding) had ik nog altijd tweemaal in de Bijbel gelezen, maar drie weken voor dat God mij te sterk werd las ik die niet meer en durfde de Bijbel niet meer in handen te nemen denkende dat er dan wat wonders aan mij zou gebeuren.

BEKERING.

Maar om nu tot het punt te komen namelijk dat God mij te sterk werd en overmocht.³ Dit gebeurde op Dinsdag bij het vallen van de avond. Want 's maandags was ik weer naar Gorinchem geweest en was mijn consciëntie zo beroerd geworden dat ik in de herberg een groot glas jenever vroeg en dacht terwijl ik het uitdronk ik ben nu toch voor de duivel, ik zal mijn hart nog maar eens goed ophalen zolang ik hier nog ben. Och, wat is toch een mens! Dien dag heb ik dan ook niets meer gevoeld en ik kwam 's avonds om elf uur thuis en herinner mij niet iets meer gewaar geworden te zijn dan op dinsdag avond. Toen kwam er een klap in huis en deze waarheid met zoveel kracht in mijn hart dat het mij door merg en been drong: "*Bereidt uw huis want gij zult sterven*". Ik stond daar als bestorven en aan

¹ Geboren 1838

² 1860.

³ 24 jaar.

de grond genageld, ik durfde de vensters niet meer toe te doen en eer het 's avonds acht uur was, lag ik al met de koorts te bed en de dood voor ogen. Toen heb ik wel honderdmaal uitgedrukt: *voor het sterven ben ik niet bevreesd, maar o dat ik maar bekeerd was!* O die drang welke ik toen voor het eerst gevoelde om bekeerd te worden, kan ik nooit uitdrukken. En och wat zijn wij toch blind, want als er toen aan mij gevraagd geworden was: *wat moet er dan bij u gebeuren?* Dan had ik het niet geweten. Of als men mij gevraagd had: *"zijt gij dan zo een slecht mens of zo een groot zondaar?"* O, dat wist ik ook niet. Doch toen dit zo twee dagen geduurd had, toen daalde deze waarheid met kracht in mijn gemoed: *"Ontwaakt gij die slaapt en staat op uit de doden en Christus zal over u lichten."* Dat gaf toen zulk een ontroering in mijn gemoed; maar och, ik blinde worm, ik begreep er niets van. En God beliefdde het toen om mij van mijn zonden te overtuigen, die toen als een levendig register als van de aarde tot aan den hemel reikende, mij levend voor ogen gesteld werden. O, kon ik dat eens goed schrijven: een vertoornd God boven mij en een geopende afgrond onder mijn voeten waar ik ieder ogenblik dacht in te storten. Hier zal ik maar *iets* schetsen; anders kon ik daar wel een boekdeel mede vullen. Want daar heb ik wel twintig weken in gelegen zonder ooit de minste rust genoten te hebben. En ik kreeg daarbij zulke zware koortsen dat ik dacht dat het iedere dag voor eeuwig met mij zou gedaan zijn. En o, als ik dan met de belijdenis van mijn zonden komen mocht, dan doornatte ik mijn bedstede met mijne tranen. O, dan had ik zoveel ademtocht in mijn gemoed. O, dan hoopte ik dat ik zo schreiende maar mocht sterven. Maar o, als ik niet schreien kon dan stond de zonde mij levendig voor ogen, dan grepen de angsten der hel zo aan dat ik wel door de bedstede heen vloog.

Ik werd toen door twee man bewaakt. Acht dagen heb ik toen wel doorgebracht dat er geen slaap kwam in mijne ogen vanwege de verschrikkingen der hel die toen zich openbaarde. Ik had zo hard de handen gewrongen en zo op mijn tanden geknerst, dat ik een sneedje brood zo dik als de rug van een mes, niet meer over de handen krijgen kon. Zo was alles uit elkaar gewrongen. Kon ik het eens recht schrijven hoe ik nog gelegen heb! Waar dat nog bij kwam dat ik een vrouw had welke drie weken in het kraambed lag en er was ook niets meer in huis om te eten of te gebruiken. En dat werd mij dan levendig voor ogen gesteld, dat ik nu van alles de schuld was dat nu vrouw en kinderen om komen moesten. Daar heb ik acht dagen mijn bedstede doornat van tranen. O, dat smartelijk gevoel! O, toen heb ik wat uitgedrukt: "O God, dat ik nu omkomen moet dat is rechtvaardig"! O, dat kon ik toen met mijn bloed wel ondertekenen. Maar o, dat smartelijk gevoel dat nu mijn vrouw en kinderen om mijnentwil moesten sterven. O, dat hartelijk leedwezen, dat kan ik niet verklaren. Maar de Heere God redde keer op keer wonderlijk.

Zo bracht ik twintig weken door. Toen geliefde God de weg voor mij om te keren en kreeg een levendig gezicht tegen welk een goed en goedgeoed God ik gezondigd had. O, toen leidde Hij mij door Zijn lieve Geest als bij de hand terug en toonde mij alle plaatsen waar Hij mij eens geroepen en als biddend tot mijn hart gestaan had. O, toen zag ik klaar en levendig hoe dat ik mij als met sterken drank tegen God had gesteld. Toen kon ik niet begrijpen waarom God mij niet in de eeuwige afgrond had neergestort. Toen heb ik tijden gekend dat ik mijn eigen leven aan dacht te tasten vanwege het moedwillige zondigen tegen zo een goedgeoed God. O, dat onderscheid wat ik toen heb leren kennen tussen tranen en tranen! O, nu geen angst der hel, maar een levendig gezicht dat ik nu door de zonden van een goedgeoed God gescheiden was en dat voor eeuwig. O, toen stortte ik hete tranen voor God. Ik dronk veel glazen water uit vanwege de brandende begeerte welke mijne ziel naar God gevoelde. O, toen heb ik wel gewenst dat Hij mij maar met gescheurde klederen bedelen deed, om langs de huizen om een cent te gaan; o als ik dan nog eens, genade in Zijn ogen vinden mocht! O, dat van God gescheiden te zijn! O, die inwendige

smart die mijne ziel toch voelde om al zulke zaken! Was ik dan tot God biddende, o dan stortte ik mijn ziel uit, met hete tranen om nog genade te vinden in Zijne ogen. O, dan vloeide deze waarheid met kracht in mijn hart: *"God wil dat zijn gerechtigheid genoeg geschiedt"*. O, dat is mij wel tien maal gebeurd. O, daar lag ik dan van God gescheiden. O, en dan werd mijn ziel zo ingewonnen voor de deugden Gods dat ik dan God en Zijn heilige rechtvaardigheid zo lief kreeg dat ik dan gevoelde en uitdrukte: *liever verloren te zullen gaan dan dat Hij één van Zijne deugden zou krenken om mijnentwil*. Maar daar ligt zijn ziel nog vóór het recht Gods, 't welk ik 14 dagen later geleerd heb.

God kwam toen alles af te snijden, zodat ik afscheid nam van mijn vrouw en kinderen. O, toen heb ik 2 minuten beleefd dat de hel in mijn consciëntie geopend werd, dat ik het gekners der tanden en het wringen van handen in het gevoel van de verdoemenis, klaar in mijn ziel gevoelde. O, toen lag ik in mijn bed ineengekrompen en ik heb toen eens gezegd: *o God, het diepste van de hel ben ik eeuwig waardig!* En ik dacht er ook voor eeuwig in te zinken. Toen ontsloot de Heilige Geest eerst een zalige kalmte in mijn ziel en toen openbaarde de eerste Persoon van het Goddelijke Wezen, die lieve en dierbare Jezus in mijn hart. O eeuwig wonder, de eeuwige dood te verdienen en het eeuwige leven te krijgen. En toen kreeg ik voor het eerst behoefte aan de Bijbel, waar ik toen om vroeg. En ik sloeg hem open bij de 116^e Psalm:

*"God heb ik lief, want die getrouwe Heer',
Hoort mijne stem, mijn smekingen en klagen."*

O, en wat volgde er op elke regel, ja ieder woord: het was als een goudmijn in mijn ziel. Tot ik gekomen was:

*'k Was uitgeteerd, doch Hij zag op mij neder.
Keer mijne ziel, tot uwe ruste weder;
Gij zijt verlost; God heeft u wèl gedaan."*

Toen ben ik met de Bijbel op mijn hart achterover op bed gevallen, ik wist niet meer dat ik op de aarde was. Zo heb ik wel een half uur gelegen eer ik weer tot mijzelf gekomen was. O, kon ik dat eens beschrijven! Ik omhelsde een Drie-enig God. O, die zalige uitlatingen van de lieve Jezus die ik toen in mijn hart ontwaarde! O, dan gebeurde het wel dat ik, blinde worm, mijn armen naar boven uitstreckte om Jezus te omhelzen. O, dan riep ik uit: *"Zulk Een is mijn Liefste. Hij draagt de banier boven tien duizend. Hij is blank en rood."* O, dan gaf ik mij wel honderd maal aan die lieve Jezus over, met ziel en lichaam en zei: o, dan volg ik niet alleen door bezaaide maar ook door onbezaaide wegen door voor- en tegenspoed.

Ik dacht dan zo van kracht tot kracht voort te gaan en alzo voor God te verschijnen in Sion. En mij werd dan wel eens gevraagd: of ik niet weer opgericht zou willen worden? En o, dan kon ik zo eerlijk verklaren: dat ik nu geen wil meer had, wat nu mijn Ieve koning Jezus deed, was mij goed. Maar als zij dan zeiden "als gij nu maar weer eens betert, zult gij uw bedorven natuur wel weer leren kennen." O, dan zei ik oprecht: "o, dan wil ik liever dadelijk sterven, dan ooit meer een zonde in mijn hart te hebben." O neen, nu geheel heilig te worden gelijk die lieve Jezus heilig is. Zie, dit was de eerste troost, welke ik in die dertig weken ooit gehad heb. Ik wilde tevoren nooit van enige vertroosting horen; neen ik schatte mijzelf altijd voor eeuwig verloren. Als zij in die tijd van genade tot mij spraken, o dan was het of zij met messen door mijn ziel priemden. Maar als zij spraken van de rechtvaardigheid Gods en dat Hij over de zulken met vlammend vuur wraak zal doen, o dan eerbiedigde mijn ziel. O, ik heb toen mijzelf wat liggen onderzoeken, van het hoofd tot de voeten, want ik dacht als er nog maar een deugd in mij ge weest was, dan dacht ik, kon God

mij nog genade geven. Maar dan was het mij of de stank der zonde mij de keel uitkwam en in mijn neus kwam. Dan sprak ik "ik stink vanwege de ongerechtigheden".

RECHTVAARDIGMAKING.

Maar nu dacht ik voor eeuwig klaar te zijn. O, dat was wel wáár aan de zijde Gods, maar och, ik blinde worm kende nog niets van mij zelf. O, toen die lieve Jezus de invloeden begon in te houden, toen begon van lieverlee zich mijn oude natuur in mij te openbaren waartegen ik dan bad, schreide en worstelde. Dit was om de zonden uit mijn hart te houden. O, ik kan hier in oprechtheid zeggen, dat ik mijn handen wrong en tanden knerste om de zonden in mij te overwinnen. En o, ik werd daarentegen al zondiger, zo dat ik dan wel zei: "het is of er een bron in mij is van onge rechtigheid."

O, dan werd ik zo moedeloos, dan zei ik: "*nu heb ik mij voor eeuwig bedrogen.*" O, dan was het alles maar verbeelding van mij geweest. Dat kon, dacht ik, in geen bekeerd mens meer zijn. O, dan gaf ik het moedeloos op, en dacht nu is het kwijt. Maar o eeuwig wonder van genade, de Heere gaf het niet op, en dan viel ik weer in een vloed van tranen. O ik was dan zo bitterlijk bedroefd naar God. Dan bad ik om nog bekeerd te worden, en toen daalde die lieve Jezus weer met een zoete zalige bediening in mijn hart af, waarin ik zo levendig kreeg te zien hoe dat Hij wel in mij geopenbaard was, maar dat ik de Persoon miste. Maar o, de noodzakelijkheid en de dierbaarheid welke ik dan weer in die Jezus zag om in Hem geborgen te zijn! O, dan durfde ik 's avonds niet te gaan slapen, uit vrees dat ik dan mijn biddende werkzaamheid kwijt zou raken. Dan liep ik soms met mijn handen op mijn hart om toch alzo mijn biddende gestalte te bewaren en zo de Heere welbehaaglijk te zijn. O, ik heb toen wel gezegd: "*Heere Jezus wat scheelt er nu aan?*" Ik gevoel mij dan zo gewillig om mij over te geven en ook ik raak mij zelf nooit kwijt. O dat gevoelde ik dan goed.

Maar om tot het einde te komen. Zo heb ik dan nog tien jaar in een *toeleidende* weg verkeerd. Vijf ervan *gestaltelijk*, naar die mate dat ik hartelijk kon bidden en met een verbroken hart over God en Zijn wegen spreken kon. O, dan teer te leven! O, dan dacht ik dat het nog al wel ging. O en dan zó vroom te worden, zo dat ik mijn lichaam wel in bochten wrong om maar oprecht te zijn voor God. O, dit gebeurde alles uit oprechtheid; want daar hing van binnen dan ook de zaligheid van af; ik meette daaraan mijzelf af, na welker mate ik geloofde. En de Heere liet dat zo nog lang goed gaan. O, daar was ik al zo ver in toen alles van binnen al erg verslapt was, en al biddelozer werd. En o, als dan de geliefkoosde heimelijke boezemzonden al de overhand in mij begonnen te krijgen, o als ik dan maar weer zeggen kon, met smart tot God: "*Gij weet dat zij mij smarten.*" O, dan hoopte ik weer en dan had ik soms wel eens een versje waar zoetigheid in lag; en daar lag mijn grond.

Maar om tot de zaak te komen. Aan dit alles heb ik dan nog wel 5 jaar mijn leven gehad en mijne bevindingen waren dan mijn al. En naar die mate als ik er dan eens uit spreken kon met gevoel en tranen, o, dan ging het goed naar mijn zin, zodat ik mijzelf wel bewogen zou hebben om er toch maar gevoel van te hebben als ik aan het spreken was. O, dan dacht ik dat een ander er ook meer geloof en achting voor had, zodat ik ten slotte mijn bekering en bevinding wel van buiten kende. En dat ging zolang, tot ik zover in de zonden van binnen afzakte waar ik tevoren zoveel smart van had ondervonden en zoveel tranen voor gestort had. Die kregen toch zo de overhand over mij, zodat ik dezelve al begon te koesteren en zij een lekkere bete onder mijn tong waren. O, dan durfde ik niet meer op mijn knieën voor God komen; dan was het mij of ik met God spotte, en later durfde ik het ook niet. O bange

tijd! Zo begon ik zeker te geloven dat ik die man was welke de zonden willens en wetens bedreven had en er bleef dan geen slachtoffer voor mij over voor die zonden. O, dan was ik zo diep ongelukkig bij mij zelf dat ik niet geloofde, ooit zulk een monster op de wereld geweest te zijn, gelijk ik. O, dan geloofde ik zeker, dat ik die man was welke eens was verlicht geweest, de hemelse gaven gesmaakt, het goede woord Gods en de krachten der toekomende eeuw; en nu weer afvallig geworden waren en dat de zulken niet meer tot de vernieuwing der bekering konden komen. O, dan was ik toch zo bitter ongelukkig!

O, het is mij gebeurd dat de godlozen dronken en vloekende uit de herberg kwamen, dat ik dan in een vloed van tranen begon te schreien. Dan zei ik: "O, God wat zijn die nog gelukkig." Die deden dat in hunne blindheid die konden nog bekeerd worden; die deden dat alles in hun blindheid, maar met mij was het nu voor eeuwig kwijt, ik had nu de zonde tegen de Heiligen Geest gedaan. O, wat was ik ongelukkig! En dan stortte ik hete tranen. O, daar durfde ik geen een echt kind van God te spreken. Dan zeiden ze: "Dan wordt dadelijk openbaar dat ge altijd maar een huichelaar geweest zijt." En dat wilde ik ook nog niet zijn. Ik had toch tevoren alzo veel gesproken en een bekeerd mens vertoond. Och, dacht ik dan, had ik maar nooit gepraat, want nu (dacht ik) zou de Naam Gods om mij gelasterd worden. En daarom wenste ik dikwijls dat ik maar in een vreemd land woonde; ze zouden dan mijn stem nooit meer horen. O, dat was een bang leven. Ik was als een voortgedreven zee. Dat ging zo ver door, dat een 'koningszonde', zo zeer de overhand over mij kreeg, dat ik op zekere keer zover kwam dat ik wel vier borreltjes uitdronk, om toch maar door te breken in die zonden. En o, eeuwig wonder, ik bleef doodnuchter als of ik water dronk. Zie, zo belette God mij door te breken in de zonden.

Onder dat alles door was het of ik naar een Godvrezend mens bij ons gedreven werd, die veel van de Heere genoot, bij de dag. O, dan begon die vrouw te spreken wat zij van de Heere genoot, o dan is het mij nog een wonder, dat ik nooit tegen haar uitbrulde welk een beest dat ik was. Dan ging ik weer met de volle vracht naar huis, o dan kwam ik wel met de consciëntie in de schuld zo dat ik wel tranen stortte, o dan zei ik wel: "o God, Gij waart rechtvaardig, wanneer Gij de aarde opende en ik gelijk een Korach, Dathan en Abiram levendig ter helle voer." Maar zie, ik kwam niet voor God in de schuld, totdat het God behaagde over mij op te staan en wel met deze woorden daalde God in mijn ziel af: "*Al hebt gij met vele boeleerders geboeleerd, keer nochtans weder, gij afkerige kinderen en Ik zal uw afkeringen genezen.*" Toen ben ik plat voor God neergevallen en ik heb niets anders uitgedrukt, als "o God, mocht Gij eens tot mijn ziel weder keren." Want ik gevoelde dat ik met een eeuwige afkering zou afgekeerd blijven.

En toen keerde God tot mij weder en Hij leidde mij met de verloren zoon terug, hoe ik alles had doorgebracht. O, had ik mij toen voor God dood kunnen schreien, o toen werden mij de zonden zeventien maal meer smartelijk dan ooit tevoren, O, toen liefde Hij door Zijn eeuwige Geest het Godsgemis in mijn hart te ontsluiten, zodat ik naakt voor God gedaagd werd.

O, toen ben ik wat van beneden naar boven gevluht, en dan stortte ik mijn hart uit voor Hem en dan kwam God mij met kracht voor: "*Ik zie hare wegen en Ik zal ze genezen.*" Maar o, als k dan weer beneden kwam, dan was het: "dacht ik aan God zo maakte ik misbaar." Tot ik geheel naakt voor God kwam en niet anders dacht als nu zal ik eeuwig die God moeten lasteren en dat rechtvaardig! En toen kwam die lieve Jezus voor de Vader en zei: "*Vader, Ik wil dat die zijn daar Ik ben, die Gij mij gegeven hebt.*" Waarop dat lieve Wezen een welbehagen nam in dat lieve offer, waarop de liefde Gods zo in mij afdaalde, dat ik toen maar wegzonk en zakte in de liefde Gods. O ik lag toen net als een pasgeboren kind, dat leeft en niet weet dat het leeft, zo was het toen met mij.

Dit duurde zo tot den volgenden morgen; ik had een weinig geslapen, toen was de liefde Gods in mij minder. Toen zeiden ze van binnen, dat alles wat er bij mij gebeurd was, maar was voortgevloeid uit de benauwdheid welke ik op de luchtpijpen had. O, toen heb ik door mijn hele lichaam een schok gevoeld en toen is de eerste Persoon met kracht in mij afgedaald, met deze woorden: "Als zij nu deze uwe huid doorknaagd zullen hebben, zo zult gij uit uw vlees God aanschouwen." En daar ging zoveel kracht uit van God in mijn hart, dat ik met beide handen op mijn borst drukte en zeide: "Ja lieve God, dat zal ik." Toen voelde ik voor het eerst dat mijn ziel in God geborgen was, en toen daalde God af met deze waarheid: "*Alzo lief heeft God de wereld gehad, dat Hij Zijn enig geboren Zoon gegeven heeft; opdat een iegelijk die in Hem gelooft niet verderve, maar het eeuwige leven hebbe*". O, toen heb ik mijn handen zitten wringen, vanwege de eeuwige liefde Gods. O, de liefde des Vaders drong mij boven alle liefde. O, die God was mij van tevoren, [met alles wat er ook al aan mijn ziel was gebeurd, en de zoetigheid er dan weer van weg was, o dan bleef de eerste Persoon mij] een verschrikking; en voornamelijk als ik aan den dood dacht. O, dan grepen angsten en benauwdheden mij aan. En nu was Hij de eerste werkende Oorzaak van mijn eeuwige zaligheid. O, ik dacht dat ik het vel van mijn vingers zou gewrongen hebben, van de eeuwige liefde Gods des Vaders welke toen in mij openbaarde.

O, toen sloeg ik zo de bijbel open net bij Jesaja 25, en ieder woord was als een goudmijn in mijn ziel uitgewerkt. Daar komt zo in voor: "Dat Hij van die vaste stad een vervallen steenhoop gemaakt had en dat nu die stad in eeuwigheid niet meer herbouwd zou worden, en hoe dat er op dien berg reine wijnen en vet vol mergs, wijnen welke gezuiverd zijn zullen genoten worden." O, die proeft en smaakte mijn ziel zo, dat het toen een overvloeiende beek was.

O, ik heb toen 6 weken in de dadelijke tegenwoordigheid Gods verkeerd, zodat er geen dag voorbij ging, of dat lieve Goddelijk wezen kwam door Zijn eeuwige Geest, mijn ziel maar verzekeren en verzegelen door Zijn eeuwig blijvend woord, dat ik Zijn kind was en Hij mijn God. God zond van alle zijden Zijn lieve volk, zo dat 6 weken lang mijn klein huisje vol met volk was.

Dit was de *tweede maal* dat God Zijn werk in mijn ziel doorwerkte, zodat ik vrede Gods had door het bloed des verbonds.⁴

OPENBARING VAN GOD DE VADER.

Nu begon het volk weer zachtjes aan weg te blijven. De Heere God had mij nu een andere les te leren. Ik was nu een goed bekeerd mens geworden met al de grote weldaden welke God nu aan mij gedaan had. O, ik kon daar nu wel mee door Nederland en bij al Zijn volk gaan praten. Ik had daar nog al wat gaven en kennis bij en werd daarin dan ook geëerd, zodat ik mij zelf verheerlijkte met de weldaden die God aan mij gedaan had. En o, dat wist ik blinde worm niet, maar ik dacht God tot eer te zijn wanneer ik met tranen en een verbroken hart spreken kon over mijn bekering en over de weldaden die God aan mij bewezen had. En dan een teer leven! O, dat dacht ik ook dat heiligmaking was. O, daar stond mijn ziel zo blind voor als een mol en heb ook nooit geweten wat heiligmaking was, *namelijk, heiligmaking welke uit God vloeit.*

Na zo een groot jaar doorgebracht te hebben, behaagde het God om voor de *derde maal* over mij op te staan en wierp mij weer ziek te bed en wel zo erg, dat er niets anders van dag tot dag te wachten was, als dat ik de grote eeuwigheid zou ingaan. Ik bracht halve

⁴ 35 jaar

waterpotten vol, slijm met bloed op en daarbij kreeg ik een levendig gezicht van de Heere en Hij toonde mij bij elke weldaad welke Hij aan mij gedaan had, wat ik daarmee had gedaan, hoe ik mijzelf daar in had verheerlijkt en als het ware God van de troon gezet en mijzelf daar op gezet. O, dat was geen morgenwolk die ras voorbijging. 12 weken heb ik in dien toestand doorgebracht dat Hij met mij van regel tot regel en gebod tot gebod doorging. O, ik heb toen wat slapeloze nachten doorgebracht. O, toen heb ik in mijn bedstede wat doornat van hete tranen en heb toen met David wat uitgeroepen: "o, mijn ingewand mijn ingewand; o wanden mijns harten; ik maak getier voor God". O, toen was het of mijn ingewanden zeer deden van de smart welke ik toen voor God gevoelde. O, ik dacht met mijn tranen God te zullen bewegen, dat alles was mis. God antwoordde mij niet, zo dat ik zeker dacht dat God mij onrein verklaard had en tot aan de avond van mijn leven hier geen gunst meer zou genieten. Zodat ik moedeloos uitriep: "Het is tevergeefs mijn roepen tot God, de God Jacobs hoort niet naar mijn geschrei. Hij merkt er niet meer op." En toen daalde God af met deze woorden uit Psalm 139:

*"Mijn onbekende wetenschap,
Geen woord is nog uw tong ontgleden,
of ik versta alreeds uw reden".*

Ik was zo verblijd dat die goede God nog bemoeienissen met mij maakte (hoewel ik niet gered was.)

Hij toonde mij ook dat mijn tranen van smart en leedwezen over de zonden in Zijn fles vergaderd waren. Ik had daar wel enigszins lucht in maar ik was niet gered. Tot ik de anderen dag weer zo bitter bedroefd zijnde naar God, omdat ik uit Zijn gunst was, en dat God afdaalde met deze woorden:

*"Gij deed mij veel benauwdheid smaken,
nu drukkend harte leed.
Maar tot uw hulp gereed
Zult gij Mij weder levendmaken.
Mij uit dien afgrond trekken.
Weer met uw vleugelen dekken."*

Dat ging met zoveel kracht; dat ik dacht gered te zijn, maar toen het was doorgedaan zei ik: "Ge hebt de blijdschap niet groot gemaakt".

Naar het lichaam ging het achteruit. Mijn vrouw ging Zaterdags voor mij naar dokter de Haan, waar ik toen dokterde en zij was nog geen vijf minuten weg toen mij God voorkwam met deze woorden uit Jesaja 60: "Maakt u op en wordt verlicht, want uw licht komt, en de duisternis zal de aarde bedekken, en donkerheid de volken. Doch over u zal de Heere opstaan, en de heerlijkheid des Heeren zal over u gezien worden."

O, zo ging dat hele kapittel in mij door of ik het levendig voor mijn aangezicht las. Ik was toch wonder gesteld dien dag. O, ik was zo kinderlijk, dat ik wel tien maal door de ruiten keek, en dan zei ik gedurig: "O, lieve God wat moet er toch gebeuren?" Want dat er iets gebeuren moest daar was ik zeker van, dat voelde ik. Maar ik blinde worm, had er alweer een verkeerde toepassing van. Ik dacht de Heere zal mij in Zijn heerlijkheid opnemen.

's Middags kwam mijn vrouw weer thuis en durfde eerst niet te zeggen wat de dokter gezegd had. Ik zeide toen: "O vrouw, zeg het maar gerust, want het leven is mij Christus en het sterven is mij gewin." Toen zei zij dat de dokter gezegd had: "Dat ik er zeker van moest sterven en dat het een zware slijmtering was". Hij had ook geen medicijnen meer meegegeven. Nu daar schrok ik ook niets van. Ik werd verschud en toen kwamen Engel den Breeden en Koosje Boeren bij mij kijken. Engel vroeg hoe het mij ging. Ik zeide: "Och dat weet ik niet maar er zal wat gebeuren, ik denk dat God mij wegnemen zal." Dit is alles

wat ik toen heb gesproken, want dit heb ik toen geleerd dat als God daden aan ons komt te doen, de aarde dan zwijgt voor het aangezicht des Heeren. Dan kan God ons met grote zaken voorkomen en in ons uitwerken en o, dan hebben wij nodig dat Hij er ons met Zijn lieve Geest in leidt en dan als zegt: "Kijk, mijn kind dit heb Ik nu in u gedaan." O, dan krijgen wij de profijten en zaligheid eerst recht van Zijn werken. Dat was bij mij zo, want toen ik dat tegen Engel zei dat ik dacht dat God mij zou wegnemen, zei Engel: "Welnu, sterft gij dan maar, daar is niets aan verbeurd." Toen hebben zij mij weer op bed gelegd. Ik had die nacht niets geslapen van de benauwdheden in mijn borst. Tegen de morgen kreeg ik de koorts in mijn borst zodat ik het erg bang had, en toen daalde de Heere zo zoet, zalig in mij af met deze woorden:

*"In de grootste smarten,
Blijven onze harten,
In den Heere gerust."*

O, kon ik toch eens schrijven hoe zalig kalm ik daarbij toch lag! En dit duurde zo tot aan de middag en daar ik het erg bang in de borst had was er niets anders te wachten dan het einde. Toen daalde de Heere met deze waarheid af: "Uw hart worde niet ontroerd. Gijlieden gelooft in God gelooft ook in Mij". Waaronder ik gesteld was als onder de eerste waarheid. Zalig en kalm lag mijn ziel onder God. En om half één liet ik mijn vrouw Koosje Boeren roepen en ik dacht dat de laatste ogenblikken gekomen waren, hetwelk Koosje ook dacht. Toen daalde God met Zijn licht en genade zo levendig in mijn ziel af met dit versje uit den 17e Psalm:

*"Het blij vooruitzicht dat mij streelt.
Ik zal ontwaakt Uw lof ontvouwen.
U in gerechtigheid aanschouwen.
Verzadigd met uw Goddelijk beeld".*

O, ik was zo aangedaan en verrukt dat ik mijn armen naar omhoog uitstreekte om mijn God te omhelzen. O, ik was als uitzinnig van de liefde Gods welke mij bestraalde. God kwam Jesaja 60 in mij te openbaren en te vervullen, 't welk ik toen niet wist. God was mij daarin voorgekomen: "De vijanden die tevoren uw naam lasterden, die zullen nu tot u komen en zullen zich buigen aan de planting uwer voeten en zullen zeggen: ziet, dit is de stad Gods, de berg onzes Heeren!" O dat kwam God die zondag te vervullen. O, er kwamen mensen die tevoren nooit tegen mij spraken uit kracht van vijandschap tegen mijn leven. Die vrome mensen waren in deugden en plichten, o diè moesten dat getuigenis Gods vervullen.

O, die dag heb ik nog wat gesproken tot ik telkens het bewustzijn verloor. Dan moesten zij mij weer bijwassen en 's avonds ten half 11 hebben zij mij in bed gelegd. En o, een God van wonderen zowel naar het lichaam als naar de ziel. Dit ondervond ik ook in deze weg. De Heere deed mij tot aan de morgen slapen, ik ontwaakte of ik niet ziek was. O eeuwig wonder! Dit was in geen drie maanden gebeurd. Ik rees zelf overeind, trok mijn kousen aan en zocht zo alleen van bed te komen (daar ze mij anders met twee man van bed moesten halen) ging in de stoel en met een stoof bij 't vuur zitten. En och, ik had vanwege de grote daden Gods geen menserverstand overgehouden, zodat ik zo onnozelen in het vuur zat te staren als een kind van twee jaar. Al had er toen voor nog zo veel waarde verbrand ik had er geen wezen van. Zo in gedachten, daalde het Goddelijk Wezen eenzijdig met Zijn licht en genade af in mijn hart en Hij leidde mij weer tot Jesaja 60 terug en kwam mij zo laagbukkend bij ieder vers voor, of Hij nu dat licht niet in mij had doen opgaan? En zo leidde Hij mij van vers tot vers door, tot Hij mij inleidde tot dit vers: "Gij zult nu de zon des daags noch de maan des nachts niet meer behoeven, want die God zal u tot een eeuwig Licht zijn, en de Heere tot uwe sierlijkheid". Toen ben ik het bewustzijn kwijt geraakt. En toen ze mij bij mijzelf gebracht hadden, hebben ze mij in een stoel gezet.

OPENBARING VAN DE HEILIGE GEEST ALS HEILIGMAKER.

En zie, dit alles was nu gebeurd en ik kende nog geen heiligmaking welke uit God is. *Ook kende ik geen derde Persoon namelijk, de Heilige Geest als een Goddelijk Persoon.* O, toen Hij mij werd geopenbaard, o toen zat ik als bestorven op mijn stoel neer als een mens waar geen levensgeest in blijft. Met deze waarheid werd mijn ziel toen krachtig in God voorgezet: "Ik zal die kroon omgekeerd, omgekeerd, omgekeerd stellen." O, toen heb ik mijn handen zitten wringen van de aanbiddelijke verwondering in God. En heb ik niets anders uitgedrukt als: *amen, amen, ja amen, amen lieve God.* O, ik heb dat toen wel vijftigmaal in tranen uitgedrukt, o die zalige vrucht van dat leven, o dat zalige, o nu die God Zijn deugden in mijn ziel verkondigde en ik daar de zalige profijten van trekken mocht! O dat zalige omgekeerde 't welk ik nu gevoelde, o dat ik nu beleefde! O, met alle andere weldaden verheerlijkte ik God, prees ik God, o dat was ook mijn levenslust en genoeg. Ik zag ook niet verder en dacht toch goed bekeerd te zijn en sprak ook over een oude en nieuwe mens, over vlees en geest. En o, nu moet ik eerlijk bekennen dat ik nooit anders dan een kleed van tweërlei weefsel gemaakt heb, 't welk ik zelf niet wist. O, wij zijn toch zo blind voor het leven en de vrucht van de Heiligen Geest, de derde Persoon tot vrucht van heiligmaking, ten eeuwigen leven!

Toen is die Goddelijke Geest mijn ziel gaan ontbloten, van dag tot dag aan al mijn bekeringen en rechtvaardigmakingen, zodat ik mij bij vernieuwing een zalige onnozele gevoelde; o, een niets-wetende worm onder en achter dat lieve Vaderlijke Wezen. O, dat zalige kindschap dat ik toen had in levendige meditatieën, met een totale afsnijding van mijn zelf-zijn. O, toen heb ik wat gezegd: "Hier weidt mijn ziel met een verwonderd oog." Hier had mijn ziel wel willen tabernakelen, maar God de Heilige Geest ging eenzijdig voort Zijn heerlijkheid in die standen in mijn ziel te openbaren en te verheerlijken. O, toen ging die lieve Goddelijke Geest een zuivere scheiding stellen, tussen vlees en geest, tussen de oude en de nieuwe mens. O, de Heere ging toch zo helder tussen de stukken door, gelijk als bij Abram! En toen is de Christus als de Gezalfde Gods in mij geopenbaard *tot vrucht van heiligmaking* ten eeuwigen leven. waartoe Hij ook van de Vader van eeuwigheid gezalfd is om nu in al Zijn ambten en graveerselen over deze berg welke Hijzelf tot Zijn eigendom verkoren had, al Zijn heerlijkheid te tonen en te openbaren in mijn ziel, als de van eeuwigheid van God Gezalfde. O, om Hem nu als Profeet, Priester en Koning te mogen omhelzen tot vrucht van heiligmaking! O let op: niet *tot vrucht van rechtvaardigmaking* en het stellen in een dagelijkse verzoening, zoals men in deze dagen helaas zoveel hoort.⁵ O neen, ik ben toen in de beoefening gekomen, van een dagelijkse ellende, ik ben toen pas in de lering gekomen wat de diepe val in mij te weeg bracht in de vrucht welke uit die diepe val bij de dag in mij openbaarde. O, waartoe ik juist die Christus kreeg te benodigen in al Zijn graveerselen, *om als die Gezalfde Gods over mijn hart te heersen.* O, toen heb ik verstaan: "U dan gij die gelooft, is Hij dierbaar." O, onmisbaar in al Zijn eigenschappen. O, toen heb ik wel eens gezegd: "O het is of ik nu iets versta, waarin het afsterven van de oude en de opstanding van de nieuwe mens, personeel in mijn ziel bestaat." Toen is er een flikkerend straaltje van het eeuwige, lieve, vrije Gods in mij geopenbaard, tegen een afsnijding van al het mijne. O eeuwig wonder van vrije genade Gods!

Daarbij leerde ik iets Wie God was en voor mij bleef tot in alle eeuwigheid en wie ik was en bleef voor God en mijn diepe val tot in alle eeuwigheid. Twee standen openbaarden zich

⁵ N.I. als Gods kinderen de heiligmaking vereenzelfen met de rechtvaardigmaking.

hier. De diepe val verheerlijkt nu de opstanding van Christus, maar in *de ziel*. Daarom, nam gij nu de val weg, ge nam ook Christus als de Gezalfde weg, waartoe Hij van de Vader juist gezalfd is, om nu Zijn Verlossers weldaden in die ziel te gaan openbaren en te verheerlijken. O, als mijn ziel daar iets van hebben mag, dan is het mij of ik schatten van goudmijnen in die Christus gevoel, welke Hij verworven heeft, die in het kabinet des Genadeverbonds opgesloten liggen. Dan voel ik dat die voor mijn ziel verborgen zijn. Dit doet mijn ziel Hem eenzijdig achteraan kleven en met Paulus zeggen: "Ik jaag er na." O, ik strekte er naar uit om er in toe te nemen. O, dit is toch zo een verborgen leven Gods, zodat Paulus er van getuigt: "O diepte der wijsheid en der kennis Gods." O, en die lieve en dierbare Jezus dankt Zijn Vader: *"dat Hij deze dingen voor de wijzen en verstandigen verborgen heeft maar de kinderen geopenbaard."*

O, hierbij, eeuwig wonder van genade Gods, leerde Hij mij een sterven van dag tot dag aan mijzelf kennen. O, waarbij wij dan bij Goddelijk licht zien, dat wij vol met de wereld van onze 'zelfheid' zitten, om nu uitgezuiverd te worden van dag tot dag, ook van onze oude zuurdesem en alzo meer en meer een nieuw deeg te worden in de Heere. O, dat zó die Christus als de Gezalfde Gods een gestalte begint te krijgen in onze ziel! O, hierbij, eeuwig wonder van genade, leerde mijn ziel kennen, dat ik zalig ontchristend werd in mijzelf. O, hierbij werd ik in mijzelf zalig dwaas, opdat de wijsheid Gods mijn hart bestralen zou; zalig onnozel, ja zalig kinderachtig werd mijn ziel hierbij. O, dat zalig *niet* worden voor God, zodat mijn ziel dan wel eens heeft uitgedrukt, "Hier weidt nu mijn ziel met een verwonderd oog." Zodat ik met Paulus uitdrukte: *"O diepte des rijkdoms beide der wijsheid en der kennis Gods, hoe onnaspeurlijk zijn toch Uw wegen. Wie heeft de zin des Heeren verstaan of wie is Zijn Raadsman geweest?"* Ik zei dan wel eens: "lieve, lieve Heere, de beste wijn hebt Gij tot het einde bewaard." O dit is een flikkering van het vrije Gods, welke vloeit uit de derde Persoon tot vrucht van heiligmaking ten eeuwigen leven. Daarom zegt Paulus "Wij kennen daar van ten dele en wij profeteren daar van ten dele, maar als het volmaakte zal gekomen zijn, dan zal hetgene wat ten dele is te niet gedaan worden." O dit is een wonder leven, hoe meer ik daar eens iets van hebben mag, hoe minder ik zie wat ik er van belijd. Hier leert mijn ziel te verstaan wat Paulus zegt: "Ik sterf alle dagen," waar ook de roem in ligt voor mijn ziel, zodat in mijn zwak-zijn de sterkte Godes ligt. Daarom worden wij hierin gedurig in de dood overgegeven opdat het leven Christi in onze sterfelijke lichamen geopenbaard zou worden, tot nieuwe lering, tot nieuwe besturing om tot uitzuivering van de ouden zuurdesem, waar wij toch zo doortrokken mee zijn. En van die *wettische* woelingen, om was het nog mogelijk, door *genade* nog te bewegen. En dan die "o" en "och Heere", dat zijn die kleine vosjes welke aan de wijngaard van het vrije Gods zitten te knagen om die zodoende te bederven. Neen, sterven aan al wat geen God is, zich laten zalig, is een heilige kunst!

Ik zeg wel eens: "O, in de grote eeuwigheid dan zal ik God eerst verstaan, wat vrije genade is, om dan eeuwig de kroon met al de duurgekochten voor het lieve Lam Gods neer te werpen en eeuwig uit te galmen: "Gij hebt ons Gode gekocht met Uw bloed." Dan zullen wij verstaan wat vrije genade is, o het dan beleven tot in alle eeuwigheid! Hier in dit leven komt mijn ziel niet verder zoals Paulus, die zegt: "Ik jaag er na of ik het ook grijpen mocht" O, dan heeft mijn ziel er toch zo'n zin in om daarin op te mogen wassen, in te sterven aan mijn eigen zin en wil en aan alles wat geen God is en alzo met Lodenstein te zeggen:

*"Het gaat alles zonder uitbeding.
Het Lam te volgen waar Het ging."*

Daar heeft in deze weg mijn ziel nog wat van genoten, toen ik naar Huis dacht te gaan. Toen daalde God met deze waarheid in mijn ziel af:

*"Laat het nu gaan zo 't wil,
Zijt u gerust zwijg Gode stil."*

Waarbij mijn ziel zo diep onder God wegzakte dat ik gevoelde dat de gebeden Davids de zoon van Isai, een einde in mij hadden. Waarbij mijn ziel wonder onnozel, zalig gestemd was en ik dit versje kreeg en zong:

*"Zo zingen wij in God verblijd,
Aan Hem gewijd enz."*

Toen kreeg ik een hevige ontsteking in mijn buik, ik raakte veel bloed en materie kwijt en ik kreeg zulke vreselijke pijnen, dat de dokter mij driemaal gevoelloos heeft moeten spuiten. In en onder dat alles door heb ik niets anders gedaan, dan de deugden Gods geprezen, waardoor mijn ziel bestraald werd. Er is geen 'o' of 'ach' van mijn lippen gehoord, noch dat Hij de pijn matigen mocht. O, mijne ziel was maar met ootmoed in God verblijd. Ik was zo wonder gesteld, dat ik geen begeerte had, of Hij mij oprichtte of mij wegnam, ik was niet meer.

Twee dagen later werd ik verschud en toen begon ik te schreien voor God en ik zei: "Wel lieve God nu begrijp ik toch niets meer van mijzelf; de dood voor ogen en niet één bezwaar, geen betrekking op vrouw en kinderen of iets in de gehele wereld." En toen daalde God weer af met deze waarheid: "De zee en de dood was niet meer, zij waren geworpen in den poel". Toen ben ik onder God weggezakt en ik zei toen: "O lieve God ik ben ook niet meer." In dien toestand heb ik vijf dagen gelegen; wanneer het etenstijd was, deed ik ook mijn handen samen, maar ik weet niet dat ik een woordje voor Gods aangezicht voortgebracht heb maar ik zat dan soms te schreien voor God in verwondering en in de aanbiddelijkheid te verdwijnen. O, denk niet dat men hier iets mee wordt in zichzelf. O, een ontworden in mijzelf aan alles wat geen God is. O, bij dit licht wordt men eerst een recht diep gevallen hellewicht in zich voor God. En wat men meer is, o is men te veel. O, dit licht ontdekt eerst recht de vrucht van onze diepe val, welke wij toch in Adam gevallen zijn, o, die bij de dag al meerder wordt. Zodat hij ook door dat genadelicht, van zichzelf krijgt te walgen en zichzelf wel voor eeuwig zou willen uitspuwen. O, dan zeg ik wel eens: "O, Heere ik ben niet waardig een plekje op het stof der aarde te beslaan noch mijn adem te halen in het uitspannel Zijner heerlijkheid."

Zie, dit is ontdekking aan zijn ellendestaat, maar geen dagelijkse schuld om een dagelijkse verzoening of *rechtvaardigmaking* te stellen, zoals toch in deze dagen gesteld wordt. Ook een bewijs dat zij een heiligmaking stellen die vloeit uit het vlees en geen kennis hebben van een *heiligmaking die uit God de Heilige Geest* de derde Persoon vloeit. Want Die komt ook een heilige gesepareerde scheiding te zetten in de ziel, tussen vlees en Geest, tussen de oude en de nieuwe mens. Zodat men niet langer een kleed van tweeërlei wefsel maken kan en niet langer genade en werken, wet en evangelie door elkander mengen kan, maar hier leert hij iets wat Ezechiël doen moest. Deze moest al dieper en dieper in de wand graven. O, dat er hoe langer hoe meer gruwelen openbaar worden, o, dat vernedert hem toch zo diep voor de Heere, in ootmoed voor God! Om die Christus in al Zijn graveerselen nodig te krijgen, waartoe Hij juist gezalfd is over de berg Zijner heiligheid.

Zie, geliefden, nam gij deze ontdekking van ellende weg zo neemt ge ook Christus als die Gezalfde Gods weg. Dan zouden wij Hem daartoe niet altijd nodig hebben. Zie dit is schuld voor mij, wanneer de zonden zich in mij voordoen en zich rood in de beker vertonen en ik daardoor werd aangelokt en ze toeval en mij een lekkere bete onder de tong worden en de uitoefening van binnen plaats heeft; al wordt hij dan altijd voor doorbreken

bewaard, o, zie, dan ligt mijn ziel veroordeeld in de schuld voor God. O, dan voel ik dat verzoenend bloed zo nodig te hebben, om mijn consciëntie te reinigen van die vuile dode werken, om de levendige God weer vruchten te dragen. Daarom zegt de wijze koning Salomo: "Mijn zoon, wees gewaarschuwd, zo de zonden u aanlokken bewilligt ze niet." En de Apostel zegt: "Broeders, zo wij gezondigd hebben wij hebben een Voorspraak bij de Vader, namelijk, Jezus Christus de Rechtvaardige."

Zie, wat schuld en wat ontdekking is van ellende waarin wij toch gezonken liggen in onze stamvader Adam, waartoe wij Christus nu benodigen als de Gezalfde Koning, tot vrucht der heiligmaking ten eeuwigen leven. O, die ontdekking van de afgrond der ellende, deed de hoogverlichte Paulus uitroepen: "Ik ellendig mens, wie zal mij verlossen uit het lichaam dezes doods!" Maar die gezalfde Koning komt er in hem dadelijk tegenover en doet hem uitroepen: "Ik danke God door Jezus Christus onzen Heere."

Dit was geen dagelijkse schuld, noch dagelijkse verzoening, noch een dagelijkse rechtvaardigmaking, zo als men deze dagen hoort. En kan men door de genade Gods daar niet meer in meepraten en spreekt men dan uit het vrije soevereine Gods ná de rechtvaardigmaking uit de vrucht tot heiligmaking, welke uit God is, o dan hoort men van achteren: "o die man is een vrijgeest of een antinomiaan. O, diepe blindheid, o diepe duisternis, welke in deze dagen de kerke Gods bedekt! O geliefden, door genade Gods ben ik van binnen met de antinomiaan goed bekend, maar God beware mijn ziel, hoop ik er voor. Zie, men hoort dan weer anderen, die hebben alles volmaakt, ook de heiligmaking, in hun Hoofd. Dit wordt dan zo besproken; ze zijn geheel dood in zichzelf maar toch volmaakt in haar Hoofd. Het is of ze de oude mens in hun linkerzak dragen en de nieuwe in de rechter. Zie, voor mijn gemoed is dit ook een dwaling geweest. Roeping en rechtvaardigmaking, heeft God in mij verheerlijkt in dit leven. Maar de heiligmaking die uit God de Heilige Geest is, de derde Persoon, ligt alles wel volmaakt in dat Wezen, maar mijn ziel heeft geleerd dat God het hier openbaart zover het Zijn wijsheid gelieft en behaagt. En o geliefden, als ik daar eens iets van mag ondervinden, dan zeg ik met Paulus: "Wij kennen er hier iets van ten dele en wij profeteren er van ten dele," maar zegt Paulus: "Als het volmaakte zal gekomen zijn, dan zal hetgeen wat hier ten dele is," (o ja, de stipjes, de flikkeringen die hier van gekend worden in dit leven) "teniet gedaan worden." Dan zullen wij in ons Hoofd zijn en blijven, eeuwiglijk en altoos.

Einde